

Jongeren en tijdelijke arbeid in Europa

Samenvatting

Inleiding

Sinds het begin van de economische en financiële crisis in 2008 is het aantal werkende jongeren in heel de Europese Unie aanzienlijk gedaald. Medio 2013 was de werkloosheid onder jongeren van 24 jaar en jonger gestegen tot boven de 23%. Een groot aantal werknemers in deze leeftijdsgroep werkt met een tijdelijk contract in plaats van met een vast contract (42% tegenover slechts 10% bij werknemers van 25–64 jaar). Hoewel tijdelijke contracten of contracten voor bepaalde tijd een goede stap kunnen zijn in de overgang van studie naar werk, kunnen zij jongeren ook in onzekere banen gevangen houden.

Dit vergelijkend verslag van de European Restructuring Monitor is gebaseerd op gegevens van correspondenten in de 28 lidstaten van de EU en Noorwegen. In het verslag worden de redenen voor de toename van tijdelijke arbeidscontracten in heel de EU bestudeerd en wordt gekeken naar de toegang tot sociale bescherming voor jongeren met een tijdelijk contract of een contract voor bepaalde tijd. Verder worden de maatregelen besproken die diverse landen hebben genomen om het gebruik van deze contracten te reguleren – vaak om de overgang naar standaardcontracten aan te moedigen. Tot slot worden de standpunten van de sociale partners over deze kwestie gepresenteerd.

Beleidscontext

In de meeste landen in Europa is het gebruik van tijdelijke arbeidscontracten gereguleerd: de maximumduur is beperkt, evenals het aantal maal dat het contract kan worden verlengd. De bijzonderheden van een dergelijke regulering en de mate van beperking die wordt opgelegd kunnen van land tot land echter aanzienlijk verschillen. In sommige landen – met name Griekenland, Litouwen,

Nederland, Polen, Roemenië en Spanje – zijn de voorschriften tijdens de crisis versoepeld in de hoop dat dit zal leiden tot nieuwe banen, hoewel in de meeste gevallen duidelijk is gemaakt dat de versoepeling slechts van tijdelijke aard is. In de meeste landen zijn de beperkingen gehandhaafd; in Italië en Slowakije zijn ze aangescherpt om werkgevers ertoe aan te moedigen meer werknemers met een standaardcontract aan te werven. Uit dit alles blijkt een zorg in heel Europa, die ook de Europese Commissie heeft geuit in haar mededeling van juni 2013 *Samen aan de slag voor de jongeren in Europa* – Een oproep tot actie ter bestrijding van jeugdwerkloosheid, namelijk dat het vergroten van de arbeidskansen voor jongeren een prioriteit is, maar niet ten koste van arbeidskwaliteit en baanzekerheid.

Hoofdconclusies

- Het gebruik van tijdelijke arbeidscontracten voor jongeren nam in de meeste landen toe vóór het begin van de recessie eind 2008, waaruit het verlangen van werkgevers blijkt om hun arbeidskrachten gemakkelijker aan te passen aan de veranderende marktomstandigheden. Ook was er een toegenomen gebruik van stages en proeftijden door werkgevers om de capaciteiten van nieuwe medewerkers te beoordelen alvorens een vaste baan aan te bieden.
- De economische recessie in de periode 2008–2009 leidde tot een onevenredige daling van het aantal jongeren met tijdelijke arbeid, aangezien vele contracten voor bepaalde tijd niet werden verlengd door werkgevers die snel de kosten trachtten te drukken. Sindsdien is er echter een relatieve toename van dergelijke contracten. Dit geeft aan dat werkgevers huiverig zijn om vaste banen te creëren in een klimaat

van economische onzekerheid en dat de trend van stages en proeftijden weer opleeft.

- Op een paar uitzonderingen na, hebben jongeren met een tijdelijk contract in beginsel hetzelfde recht op sociale bescherming als die met een standaardcontract. In de praktijk houdt de korte termijn van het werk echter in dat zij vaak niet lang genoeg premiebijdragen hebben betaald om in aanmerking te komen voor steun, zoals werkloosheidsuitkering, uitkering bij ziekte of een zwangerschapsuitkering.
- In een aantal landen en sectoren komt schijnzelfstandigheid (wanneer een zelfstandige een contract heeft voor het leveren van diensten aan één klant of werkgever op ongeveer dezelfde manier als wanneer deze een werknemer zou zijn) veel voor. Deze praktijk wordt door werkgevers aangewend om de arbeidskosten te drukken door de te betalen sociale premies te verlagen en de kosten opgelegd door arbeidsbeschermingswetgeving te omzeilen.
- Zelfstandigen hebben in de meeste landen minder recht op sociale uitkeringen dan werknemers, aangezien het betalen van premiebijdragen vaak vrijwillig is. Jongeren die weinig betaald worden, betalen vaak geen premiebijdragen om de extra kosten te vermijden. Hetzelfde geldt voor het recht op op verzekering gebaseerde pensioenen.
- Hoewel tijdelijke contracten een opstap kunnen zijn naar een vaste baan, met name in het geval van stages of proeftijden, zijn er aanwijzingen dat het relatieve aantal jongeren dat de overgang naar een vaste baan maakt, in de crisisperiode is afgenomen.
- De groei van tijdelijke arbeid onder jongeren kan gedeeltelijk worden verklaard door maatregelen die zijn getroffen om werkgelegenheid voor jongeren te stimuleren, zoals door de overheid gefinancierde werkervaringsprogramma's en overheidssubsidies voor werkgevers die jongeren aannemen.
- In een aantal landen zijn loonsubsidies geïntroduceerd als prikkel voor werkgevers om vaste banen in plaats van tijdelijke banen te creëren.

- In veel landen zijn jongeren met een tijdelijk contract geen belangrijke beleidszorg voor de sociale partners, gelet op de urgente behoeften door de economische crisis. Bij een debat over het thema is er vaak een begrijpelijk conflict tussen de zienswijze van werkgevers, die de flexibiliteit van tijdelijke contracten waarderen, en die van vakbonden, die de impliciete baanonzekerheid bij dergelijke contracten benadrukken.

Beleidsadviezen

Hoewel de groei van tijdelijke arbeid onder jongeren een bron van zorg is, gezien de inherente onzekerheid van tijdelijke contracten, is het van belang erop te wijzen dat personen met een tijdelijke baan vaak geen vaste baan willen of in opleiding of op proef zijn en uitzicht hebben op een vaste baan. De regeringen zouden er evenwel voor moeten zorgen dat er geen misbruik wordt gemaakt van contracten voor bepaalde tijd.

De regeringen moeten ook nauwlettend toezien op zelfstandige arbeid. Hoewel er geen direct bewijs is van hoe echt sommige vormen van zelfstandige arbeid zijn, lijkt het erop dat in sommige landen de stijging van het aantal zelfstandigen wordt opgedreven door werkgevers die geen vaste werknemers willen aanwerven en medewerkers niet de bescherming van een standaardarbeidscontract willen aanbieden.

De kwestie van sociale bescherming moet worden aangepakt om ervoor te zorgen dat jongeren en anderen met een tijdelijke baan een adequate toegang tot uitkeringen hebben wanneer hun contract afloopt of indien zij door ziekte of zwangerschap niet kunnen werken. Dit kan een probleem zijn in gevallen waarin de bijdragen voor een socialeverzekeringsregeling vrijwillig zijn en de kosten van de premiebijdragen jongeren ervan afschrikken zich bij dergelijke regelingen aan te sluiten. In het huidige economische klimaat kan het voor regeringen ook moeilijk zijn de kosten te dragen van een stijgend aantal personen dat sociale bescherming nodig heeft.

Aanvullende informatie

Het verslag *Young people and temporary employment in Europe* in te vinden op de website <http://www.eurofound.europa.eu/emcc/erm/studies/tn1304017s/index.htm>

Voor meer informatie kunt u contact opnemen met Lidia Salvatore, onderzoeksmedewerkster, via lsa@eurofound.europa.eu